

DEBRECZENI PROTESTÁNS LAP

EGYHÁZI ÉS ISKOLAI HETI KÖZLÖNY.

FŐSZERKESZTŐ: Dr. KUN BÉLA. FELELŐS SZERKESZTŐ: ERDŐS KÁROLY.

Megjelenik hetenként egyszer, szombaton, másfél lven. Előfizetési ár: egész évre 14 korona, fél-évre 7 korona. Egyes szám ára 30 fillér.

Szerkesztőség és kiadóhivatal Debreczen, Kollégium; Ide kell küldeni a lap szellemi és anyagi ügyeire vonatkozó minden közleményt, előfizetést, reklamációt és hirdetési díjat.

„A neve lesz: — csodálatos“.

Krisztus születéséről általában dogmatikus szempontból szokás megemlékezni, karácsony ünnepének alkalmából, — én megkísérlem *élet-tani* szempontból értékelni Krisztus urunknak áldott születését. A háborús idők világkavarodása úgyszólván hozott oly gondolatokat is, melyek eddig, szinte megülepedett állapotban raktározódtak a lelkek fenekén, várva a feltámasztó erőre.

Megállapodott közfelfogás, hogy Krisztus születése egy új országnak, istenországnak születése.

Istenországot sokszor és sokképen tanítja és magyarázza Jézus. „Istenországa hasonló a mustármaghoz“ — ismeretes példabeszéd. Annyira ismeretes, hogy szinte közönyösen vesszük annak mély lélettani értelmét. Mint a karácsonyi történet is oly ismeretes, hogy a szokásos ajándékozásoktól eltekintve, hétköznapszámba mehet, lelki hatásában tudniillik. Holt emberi életünknek egyik legnagyobb útjelzője.

Istenországot — ismétlem — sokszor magyarázza Jézus, de legérthetőbb, legfenségesebb magyarázata ő maga az ő élete, születésétől megdicsőüléséig. Születése a mustármag példázatának megtestesülése.

Általában minden születés, minden életindulás olyan jelentéktelen, mint egy mustármag. Az életerő a fő; — a látható alakulás már egy szükségképpen produktum. Így például: — a nap feljő reggel, tehát világosnak kell lennie, ha sötét felhő tornyosul is a nap elé. Jól származik jól kövérít, tiszta magot vet a gazda: tehát dús kalászatokat fizet a barázda. A látható alak mindenütt a hatások eredménye; ez az eredmény egyúttal a körülményekre is mutat, a láthatatlant teszi mintegy láthatóvá.

A lelkiélet terén is szakasztott így van. A vágyak, érzések, gondolatok, az akarat — s

ezek különböző elágazásai, keletkezésökben, mint növénygyökerek a föld alatt; növekedésükben mint ágak, galyak a föld felett: keletkeznek táplálkoznak, nőnek, virágoznak, gyümölcsöznek, magvakat érlelnek s — a körforgás örvénylik tovább.

A Jézus születése fenségesen nyilvánítja ez igazságot. Olyan közönséges jelentkezéssel indult, mint egy mustármagban rejtőző életerő

„Isten munkája csendes, zajtalan,
Csak ember műve csillog és zörög.“

Születése, külső látszatában — eltekintve a rejtélyes fényhatásoktól — egy istálló terjedelmét tölti be csupán. Szülői, rokonága, a maga életreindulása: mintegy rejtett fészek a vadonban. 12 éves korában néznek szeme közé nagyobb figyelemmel a jeruzsálemi papok, — szülői bosszús dorgálással akkor is. Aztán 30 éves koráig az ismeretlenség ködébe vész; sőt midőn munkába kezd is, rokonsága szinte esztelennek jelzi (Márk 3, 20. 21.) s kis faluja templomában olyan jelentéktelen, hogy némely kifejezéseiért szinte agyon akarják verni. (Luk. 4, 28. 29.) S ekkor elkezd nőni, — nem Ő, de a hatása. Ő maga marad külső látszatában olyan egyszerű, jelentéktelen, mint azelőtt. De a hatása úgy terjed, mint tavaszi nap hatása a fagyból menekülő élet terén. A gyermekek szívében úgy, mint az előkelők szívében; szeretetben úgy, mint gyűlöletben, irigységben. A fő, hogy terjed, szünetnélkül terjed, bent látatlanul, de kint érezhetően. A mustármag messzeterjedő ágakat bocsát s ez ágak nőttek, hiába vágta le erőszakkal, nőnek ma is, feltartóztatlanul, a föld végső határáig, míg tiszta látásra nem nevelnek minden lelket s ez a tiszta látás, az alá a fa alá nem kényszerít minden lelket, aki csak emberi életet óhajt élni.

A karácsony történetében az a fundamen-
tális igazság, hogy emberi életünknek *egy min-
tája* indult meg, sőt egy mintája folyt le itt e
földön, sőt átlebbent a litokzatos magasságba,
utat mutatva, valóigaz utat, egész életével,
egész életünkre.

Az élettan pedig azt predikálja a Jézus
bölcsejénél, hogy az életerő célja a nevelőhatás,
mindenütt, de főként embervilágunkban.

„Egy gyermek születik nekünk és hívják
nevét csodálatosnak” — mondja jóelőre Ézsaiás
szája által az Úr lelke. Csodálatos az az életerő,
mely olyan jelentéktelen külső körülményekből
szedte össze és tömörítette a tápláló atomokat
testéhez, lelkéhez.

„Nem jött királyi fényes biborban,
Sem fegyverekkel zörgő táborban.”

Csodálatos az az erőátáramlás, melynek
hatását Ómaga így adja elő: „Mondjátok meg
Jánosnak, amelyeket láttok és hallotok: a vakok
látanak, a sánták járnak, a poklosok megtisz-
tulnak, a siketek hallanak, a halottak feltámad-
nak, a szegényeknek az evangéliom hirdettetik.
És boldog, aki énbennem meg nem botrán-
kozik”. (Máté 11, 4—6.)

Azt azt örökigazságot *éli*, hogy a test nem

használ semmit, lélek tesz elevenné”, tehát a
lelkeket kell erősíteni, ez az egyedüli élethatás
és minden külső, anyagi segítség magában
csupán koldusalamizsna, még gyámoltalanabbá
gyengít. Azt az örökigazságot *éli*, hogy a benső
erő: az élet, az öröm, a bizalom, a boldogság,
az egyedüli jó. Azt az örökigazságot *éli*, hogy
minél több lelkierőt közlünk más lelkekkel,
nekünk is annál több marad, annál gazdagabb,
örömteljesebb lesz életünk. Azt az örökigazságot
éli, hogy a körülünk levő anyagi értékek csak
jó felhasználásukban nyernek értéktulajdont,
egyéként a lelkierő gátjai és börtönfalai.
Azt az örökigazságot *éli*, hogy minden erő,
minden élet, minden öröm, az Atyából áramlik
e világra, emberi lelkekbe s onnan meríthetünk
egyedül s Őbenne van minden gazdagságunk.

Valami istenien szép annak a karácsonyi
mustármagnak élettani igazsága, lombos fává
növekedése, mely alatt istenfiakká fejlenek
Isten gyermekei.

Fejlenek... ?

Igy mondjuk, — fájdalom, még ma is
csak *mondhatjuk*: — *fejlenének*...

Az élettan nagy dolgokra tanít. Tiszta
színigazságokra, nem ködös elméletekre. M.
sokat beszélünk istenországáról, melynek meg¹

Tárca

Karácsonyi ének.

*Te most is az vagy áldott, szent karácsony,
Mi Betlehemben legelőször voltál:
Ujjászülője a kerek világnak,
Hitünk napfénye, a szívünkben ottár.
Az angyaloknak ajkán a hozsánna
Elhallatszik a pásztorok jüléhez,
Koldust, királyt vezet ma is a csillag
Az Idvezítő jászolbölcsejéhez.*

*Te most is az vagy, csak mi változánk meg,
Csak nekünk ócska minden, ami régi.
Nem hallgatunk az angyalok szavára,
Nem kell nekünk a csillag se, ha égi.
Mennek, mennek a pásztorok seregben,
De nem a Jézus jászolbölcsejéhez,
Mennek, mennek a bölesek és királyok,
De nem az élet örök külfejéhez.*

*Óh szent karácsonyéd tündérvilága,
Ragyogj, ragyogj csak változatlan, újra.
Az én lelkem csak téged vár s tetőled
Száz lidércfény közt el nem tántorulna.*

*A gyermekhitnek hójéhr palástját
Borítsd reám csak egy-egy éjszakára
És én megáldlak, siromig kövellenek,
Óh szent karácsonyéd tündérvilága.*

Baja Mihály.

Dobozy Mihály tiszántúli főgondnok.

Nemrég egy igen érdekes kézirat jött kezemhez,
Dobozy Mihály tiszántúli főgondnoknak saját maga
által írott önéletrajza, illetőleg búcsúztatója, amely-
nyiben meghagyta, hogy ezt a terjedelmes verszetet
temetése alkalmával fel kell olvasni.

Tudom, hogy ez a nagyon érdekes verses ön-
életrajz a „Vasárnapi Ujság” egyik legrégebb évfo-
lyamában (vagy 50 évvel ezelőtt) már megjelent,
mindazáltal érdemesnek tartom azt e helyen ismer-
tetni.

Az önéletrajz versfői megadják a tartalmat „Do-
bozy Mihály maga készítette temetése alkalmaságá-
val leendő elmondásra és maga maradékinak hagyta
emlékezetre ezen verseket illi (ily) írásban Vajdán”.

Dobozy Mihály született Debreczenben, 1699.
december 28. Nagyatyja János, atyja István volt,
anyja Komáromi Kata, a nagy tudós debreczeni pap
és tanár Komáromi Csipkés György leánya. Anyai

alapozására jött a Jézus s melynek tovább-építése a mi föladatunk, — nem a papoké, hanem Isten minden követőjéé. De istenországáról való beszédünk, felfogásunk, gondolatunk — vallásos tanok és szürke elméletek. „Nem a beszédben áll istenországa, hanem a lelkierő“. (I. Kor. 4., 20.) Dogmát csináltak ebből is, szent misztériummá ékesítve, tempomi ceremóniák klenódiamaként.

És betlehemi ének zendül a lövészárkokban is, — gránátok robbanása, haldoklók sóhaj-tása, szétdőlt országok füstös romjai, mutatván az utat — istenországa felé, a betlehemi jászol felé...

Andrássy Kálmán.

Egyház

Konventi ülés.

Három évvel ezelőtt már nagy vita volt a konventen arról, hogy a tíz esztendő, amennyi idő múltán zsinatot kell tartani, honnan számít: az előző zsinat kezdetétől, vagy befejezésétől-e? Akkor a konvent bölcsessége — szerintünk ugyan a törvény intenciója ellenére — úgy határozott, hogy a 10 év a befejezés-től számít s ennek megfelelően arra utasította a

nagybátyjának, Komáromi Györgynek leánya pedig Domokos Mártonhoz ment férjhez, kinek fia, Domokos Lajos, így Dobozy Mihálynak unokaöccse volt. Íme, az akkor szerepelt debreczeni vezérférfiak atyafisága!

Feltűnő, hogy a 9 éves kis Mihály a debreczeni elemi iskola bevégezése után, a sárospataki főiskola növendéke lett 1709 vége felé. Az okot legvalószínűbben az akkori „kurucos“ időkben találhatjuk meg. Az akkor pusztított nagy pestis a kis Mihály atyját is elvitte. Tanulói pályája igen változatos volt:

„Kezdett tanulásom folytattam több helyben,
Többször Debreczenben, Patakon két ízben;
Tanultam Lőcsén is némely esztendőben,
Oskolától búcsút vettem Debreczenben“.

Tizenhat éves korában Bécsbe ment, innen tovább akart menni a külső országbeli akadémiákra, de a török háború ebben meggátolta. Bécsből Békés megyébe ment aljegyzőnek, nagybátyja Komáromi György alispán szárnyai alá. Az 1718. évben már mint vármegyei követ járt Pozsonyban és Bécsben. Innen haza jövén, édes anyját is elveszítette. Csakhamar (1721.) házasságra lépett, báji Patay Sámuel leányát: Klárát vette feleségül. Ez a házasság azonban magtalan volt.

Az ifjú Dobozy igen élénk munkálkodást fejtett

konventi elnökséget, hogy a zsinatnak 1917-re összehívása iránt kellő időben járjon el. Az elnökség tehát egyenes utasítást kapott a zsinat megtartására, de mivel a háború folytán a zsinati tárgyakat a konvent kevéssé elő nem készíthette, mégis helyesnek látta az elnökség, hogy a zsinattartás módozatainak megbeszélésére a konvent összeüljön.

A december 14-re összehívott rendkívüli ülésen dr. Kenessey Béla püspök, a konvent lelkészi elnöke nem jelenhetett meg s így az ő székét gróf *Degenfeld* József világi elnök mellett dr. *Baltazar* Dezső püspökünk foglalta el. A jegyzőkönyvet *Sass* Béla írta. Egészen otthonosan érezhettük tehát magunkat mi, tiszántúliak, kiknek képviselői (7 rendes és 1 póttag) teljes számmal megjelentek, míg a többi kerületek mindegyikéből hiányoztak többen-kevesebben.

Az ülés dr. *Baltazar* Dezső megragadó szépségű imádságával kezdődött, mely után gróf *Degenfeld* főgondnok mondott megnyitó beszédet. Gyász a meghalt nagy királyért . . . az új király üdvözlése . . . Öröm azon, hogy Erdélyben nincs ellenség . . . Baksa Lajos halála: ezek voltak a főbb momentumok, melyek a megnyitóban helyt találtak. A felséghez intézett kondoleáló és hódoló táviratok, melyeket épúgy, mint a határozatokat, *Sass* Béla fogalmazott, hű kifejezői egyházunk mélyen érzett gyászának és igaz hűségének.

ki a közélet terén; Abaújban, Biharban és Szabolcsban táblabíró lett s ez utóbbi megyének több ízben országgyűlési követe. Mária Terézia uralkodása kezdetén, mint a szabolcsi felkelő nemesség ezerekapitánya vitézkedett. Apósa, Patay Sámuel, halála után, 1750 január 17-én a tiszántúli egyházkerület főgondnokává választott, miután Domokos Márton e tisztséget nem vállalta. Az egyházkerület ügyeinek vezetésében nagy tevékenységet és erélyt kellett kifejtenie, különösen a Zilahon lakó elaggult Zoványi György püspök idejében.

Dobozy főgondnok 1759-ben özvegyen maradt; három év múlva (1762, pünköst másodnapján) nőül vette Buzinkay Klárát, ki korra nézve inkább leánya lehetett volna. Boldog házasságukat három fiúval és két leánnyal áldotta meg a gondviselés, akikben tovább terjedt a nemes Dobozy nemzetség, melynek birtokait a főgondnok tetemesen megszorította a régeni pusztá, a cservölgyi erdő és a biharmegyei Vajda község megszerzésével (*Zoltai* Lajos adata). Debreczenben, a Piac-utcán, a kistemplom melletti lelkészlakással csaknem szemben levő emeletes házban lakott, melyet mi „*Szikszay-ház*“ néven ismerünk és amely a legújabb időben, a szomszéd házzal együtt egy nagy bérpalotának adott helyet.

Hetven éves korában halálsejtelmek fogták el

Ezután dr. *Darányi Ignác* v. b. t. t. főgondnok emelkedett szólásra s üdvözölte főgondnoki munkáságának huszadik évfordulója alkalmából a világi elnököt, gróf *Degenfeldet*. Melegség, tisztelet, a nagyértékű munka őszinte megbecsülése csergett ki az üdvözőlő szavakból s nekünk jól esett látrunk, hogy a többi egyházkerületek vezető emberei éppen úgy ismerik és elismerik a mi főgondnokunk kimagasló érdemeit, mint mi, idehaza.

Emelkedett, ünnepélyes volt tehát a hangulat, mikor áttért a konvent a főtárgyra, a zsinattartás kérdésére. Ez némi izgalmat is okozott, mert közben híre terjedt, hogy a zsinat előkészítő bizottság — az 1913-iki konventi határozat ellenére — azt kívánja kimondatni, hogy a zsinat 1917-ben se tartassék meg. Csakugyan, a bizottság javaslata így hangzott, de mégis azzal a toldással, hogy az elnökség a békekötés után a konvent újabb megkérdése nélkül azonnal intézkedjék a zsinat összehívása iránt. *Darányi* főgondnok okolta meg a bizottság többségének álláspontját. Közlekedési és élelmezési nehézségek, a képviselőválasztások elhalasztásának analogiája voltak az érvek. *Boér Elek* az erdélyi egyházkerület nagytudományú főgondnoka védte a kisebbség (egyszersmind az elnökség) álláspontját, meggyőzően kifejtve, milyen káros következtésekkel járhat a joglemondás volna a zsinatnak a tizedik évben meg-

nem tartása. E hátrányok mellett a közlekedési és élelmezési nehézségek annál inkább eltörpülnek, mert csak arról van szó, hogy a zsinat 1917-ben megnyitassék, megalakuljon s azután a további tanácskozásokat később, nyugalmasabb időben is végezheti. Dr. *Baltázár* püspök a zsinati naplóból mutatta ki, hogy a törvény azon tétéle, mely szerint „zsinat tíz évenként tartatik“ imperatív rendelkezés kíván lenni, mert annak idején éppen gróf *Degenfeld* indítványozta, hogy a tízévenkénti zsinattartás ne legyen kötelező, amivel szemben Nagy Dezső, Hegedűs Sándor, Miklós Ödön és mások nyomatékosan hangsúlyozták a tízévenkénti zsinattartás feltétlen szükségességét. Még *Bernáth Géza* v. b. t. t. szólott a zsinat előkészítő bizottság javaslata mellett s aztán következett a szavazás, melynek rendén 15 szavazattal 13 ellen úgy határozott a konvent, hogy a zsinatnak 1917 október 22-re összehívására az engedélyt a felségtől megkéri. Érdekes, hogy a tiszántúli és erdélyi konventi tagok mind a zsinattartás mellett, a dunántúliak (— gróf *Tisza István* főgondnok nem volt jelen —) mind a zsinattartás ellen szavaztak, míg a két közbülső kerület szavazatai megoszlottak.

A nagyérdemű *Baksa Lajos* utódául konventi tanácsos címmel az elnökség javaslatára egyhangúlag dr. *Benedek Zsolt* eddigi titkárt választotta a konvent. *Boér* főgondnok külön is hangsúlyozta azokat

Dobozyt; 1769 december 15-én fejezte be búcsúztatónak szánt önéletrajzát, melynek elejéről és végéről pár strófát méltónak tartok itt közölni:

Dicsőség Istennek, célom már elértem,
Amaz boldog hazát, melyet szívből kértem
Megnyertem, Jézusom vérét ontván értem,
Melyért ő szent nevét imádtam s dicsértem.

Bűnös vérből minthogy eredetet vettem,
Világ rosz példáját gyakorta követtem;
Az egyenes útról sokszor eltévedtem,
Az intés nem tetszett, inkább megnevettem.

Oldalából folyt vér édes Jézusomnak,
De orvoslója lett halálos sorsomnak;
Helyre állítója elveszett jussomnak,
Csak ötöt tartottam azért paisomnak.

Fatorum fluctibus sat diu jactatus,
Fallacis fortunae favore lactatus,
Diversis casibus saepe coarctatus,
Inveni jam portum tandem eluctatus.

Erat mihi Christus spes, dux et tutamen,
Pertigi ad metam, finivi centamen,

Perstiti in fide, inveni solamen.

Gloria sit DEO in aeternum. Amen.

Az igaz és erős hitű főkurátor, 25 éves buzgó hivatalnokoskodás után, 1774 január 27-én, 74 éves korában költözött át a mulandóságból az örökkévalóságba. Méltó utóda a főgondnokságban Vay István lett, aki azonban csak 3 évig viselte e tisztelet, amikor a tiszáninneri egyházkerület főgondnokává választatván meg, tiszántúli állásáról lemondott. — Utána következett Rhédey Ferenc, aki 302 szavazatot kapott; Péchy Imre 123 szavazattal kisebbségben maradt. De Rhédey halálával ő lett a főgondnok s viselte e magas tisztelet majdnem négy évtizeden át (1801—1839.). Báró Vay Miklós, gróf *Degenfeld Imre* és *Vályi János* után gróf *Degenfeld József* lett a tiszántúli egyházkerület kilencedik főgondnoka, ki nek magam részéről is szívből kívánom, hogy érhesse el a Péchy Imre hivataloskodásának esztendeit!

Dobozy Mihály főgondnok családfája mai napig fennáll és virágzik. Egyik ága Abatújba szakadt s ma két világi tanácsbíró (apa és fiú) ad az abauji egyházmegyének. A családi leszármazás Dobozy Jánostól, Mihály főgondnok nagyapjától a következő:

1. Dobozy János.

2. István, a nagy debreczeni főbíró, II. Rákóczy Ferenc korában.

a kiváló szolgálatokat, melyeket Benedek titkár ükődése alatt, kivált elődjének súlyos betegsége idején teljesített. A meleg elismerő szavakat örömmel hallottuk s az ifjú tanácsost bizonyára osztatlan rokonszenv és elismerés kíséri új állásába. A javadalom: lakás és 8000 korona, amiből 1000 koronát fűtés-világítás címén vissza kell fizetni. Budapesten s nagy felelősséggel járó állásban ez a javadalom szűkös is egy kissé, — jobbacská falusi papsággal semmiképp sem ér fel — node Benedek még fiatal ember s korával bizonyára nőni fog javadalma is.

Még egy nagyfontosságú esemény történt: az özvegy lelkésznek gyámdíja az 1917. évtől kezdődően évi 840 koronára emeltetett. Ez még csak kevés igazán, — de hát 600 koronánál mégis csak több. Így már évi 20 forinttal még több is, mint egy 700 forintos fizetésű állami tisztviselő özvegyéé. Persze, a jóakarát az illetékes tényezőkben meg volna, de ehhez nem jóakarát, hanem pénz kellene.

Több kisebb-nagyobb fontosságú adminisztratív ügy elintézése után — melyeknek rendén pl. egy vallásárelmi esethől azt is megtudtuk, hogy Matolcsy László, ki itt volt a debreceni felsőbb leányiskolában tanár és többször pályázott a kollégiumhoz is: római katolikus vallásra tért át — a konventi ülésnek délután 1/2 órakor Baltazár püspök szárnyaló imádságával vége lett.

3. Mihály, a főgondnok.

4. Mihály, biharvármegyei táblabíró és főszolgabíró.

5. Mihály, bihari, vajdai földbirtokos.

6. Pál, abaújvármegyei, tornyosnémeti földbirtokos, szül. 1838., abaúji egyházmegyei tanácsbíró.

7. István, a gönczi járás főszolgabírója, egyházmegyei tanácsbíró.

8. István, végzett joghallgató, jelenleg többszörösen kitüntetett tüzérhadnagy az orosz fronton.

Megemlítem végül, hogy az a művészelkű Dobozy Károly, aki 1845-ben a Boka Károly cigányait külföldi hangverseny körútra vitte s velük Bécs, Prága, München, Drezda, Berlin, Hamburg, Amsterdam, Hága, Páris legelőkelőbb közönsége előtt fellépett s az akkori porosz és szász királyokat is tűzbe hozta a Rákóczy-indulóval, — ez a Dobozy Károly szintén a Dobozy Mihály főgondnok unokája volt. Lajos fiától, az I. Napóleon korabeli vitéz huszárezredestől.

Kassa.

Révész Kálmán.

Iskola

Az Országos Református Tanáregyesület igazgatósági gyűlése.

A református tanáregyesület igazgatósága gyűlést tartott f. évi december 17-én Debreczenben. Miután Dóczy Imre elnök a gyűlést megnyitotta, napirend előtt szót kért S. Szabó József alelnök és az igazgatóság nevében a legszivesebb szavakkal üdvözölte az elnököt tanügyi közszolgálatának 40-ik évfordulója alkalmából. Elmondotta, hogy nem ilyen szűk, hanem szélesebb körben és ünnepélyesebb formában óhajtott az egyesület ragaszkodását, háláját, tiszteletét és elismerését kifejezni sokéremű elnöke iránt, de a közbejött országos gyász, trónváltás, egyéb körülmények s ezek között a közlekedési nehézségek miatt is, az elnök kifejezett kívánságára, kénytelen volt az igazgatóság, a tervezett jubileumi ünnepélyről lemondani. Méltatta továbbá az elnöknek az egyesület életében kifejtett nagy tevékenységét, elért sikereit, rámutatott egyéniségének és munkásságának országos jelentőségére, de főként a református tanügy történetében kimagasló alakjára, irányító paedagogiai elveire, a református tanári állás erkölcsi és anyagi emelése körül kifejtett, eredményes fáradozásaira s az iskolák fejlesztése és berendezése és korszerű reformja érdekében tett nagyarányú működésére.

Dóczy Imre meghatóttan köszönte meg a meleg üdvözlést, mely neki rendkívül jól esett, mert semmit sem becsül annyira, mint a munkatársak részéről jövő megtiszteltetést és elismerést. Önérettel vallotta be, hogy teljes erejével igyekezett elvégezni a rábízott teendőket. Tudja, hogy nem ért el mindent, amit akart, de ismeri a propertiusi közmondást is: In magnis et voluisse sat est. Amiket az üdvözlő szónok neki tulajdonított, azokat tulajdonképpen csak a felújult kalvinista tanári közszellem hozta létre, ő csak részes, közremunkáló volt azokban. Ő is, mint Themistokles Miltiadest, úgy bámulta az elődöket s azok erényeinek követésével igyekezett hazáját és egyházát szolgálni. Nem kérkedik vele, mikor azt mondja, hogy az Országos Református Tanáregyesület megalakítása s ebben a tanári közszellem megteremtése, mintegy három évtizeddel ezelőtt az akkori tanári generációnak egyik legnagyobb érdeme. Ez egyesület fenntartása s a közszellem erősítése az ifjabb tanári nemzedékre vár, mely el sem tudja gondolni, hogy csak az ő kezdő tanári működése idején is anyagi dotációkban mily szegényes volt a református tanári állás. Törekedett buzgó társainak segítségével a tanári állást erkölcsileg és anyagiilag is magasabb fokra emelni. Felemelő érzéssel nyil-

vánítja ki, hogy az állami fizetésekiegészítés liberális megoldása s más anyagi előnyök megszerzése körül tanáregyesületünknek eltagadhatatlan érdemei vannak. Ő társaival együtt lerakta az alapokat, melyekre a következő nemzedék bizvást építhet. A gyűlésnek ezen ünnepélyes mozzanata után napirendre került az erdélyi menekült tanárok segélyezésének ügye. Újabban ismét egy nehéz szükségben lévő sepsiszentgyörgyi tanár fordult segélyért az egyesülethez, mely 200 koronát szavazott meg részére; ezzel együtt az *Est* szerkesztőségétől küldött segélyösszeggel, 1400 koronát fordított az egyesület a menekült tanárok megsegítésére. Az V. hadikölcsönből 5000 koronát jegyzett az egyesület nevében az igazgatóság. Most már az egyesületnek 40 ezer korona hadikölcsön jegyzése van. A református tanári status újabb harmadolása tárgyában kérvényt nyújtott be az igazgatóság a közoktatási kormányhoz, melynél az elnök személyesen is járt ebben az ügyben, de ott azt az információt szerezte be, hogy a jövő 1917. évi harmadlás, a politikai viszonyok miatt, nem bizonyos. Kedvezőtlen tájékoztatást kapott a nyugdíjas tanárok hadisegélye tárgyában is. A kormány még a saját nyugdíjazott alkalmazottait sem részesíti eddig hadisegélyben s így a mi fölterjesztendő kérvényünknek ez idő szerinti sikere nem lenne. Az igazgatóság tehát, egyelőre, nem tesz fölterjesztést ebben az ügyben.

Szöbakerült a gyűlésen ismételtlen a nagyon hiányzó *prot. ifjúsági lap* dolga is. E téren még mindig csak a jóakarató kísérletezés terén vagyunk. Az egyesület közremunkálásért fordult a Magyar Prot. Irod. Társasághoz és a Kálvin szövetséghez, de eddig még választ nem kapott. Az igazgatóság ez ügyben még az Országos Református Lelkészegyesületet is megkeresi. Dóczy Imre elnök jubileumával kapcsolatban kimondta az igazgatóság, hogy az ebből az alkalomból kiadandó *emlékkönyvbe* az üdvözlő beszédekben és az elnök közgyűléseket megnyitó beszédein kívül fölveszi még a jublians paedagogiai dolgozataiból és előadásaiból azokat, melyek a hazai és református tanügy fontosabb kérdéseivel foglalkoznak. Külön levélben üdvözölte az elnököt az Orsz. Kath. Tanáregyesület, a zilahi református Wesselényi-kollégium tanárkara és néhány melegszóval a sárpataki főiskola közigazgatója bejelentvén, hogy díszes deputációt küld a főiskola jubileumi ünnepére, mely azonban, mint feljebb említve volt, elmaradt. —f.

Közélet

Mi a liberálizmus?

Erre a kérdésre megadta a választ Ravasz László a Protestáns Szemle minapi füzetében. Megtehetném,

hogy az érdeklődőket egyszerűen arra a szép és helyes cikkre figyelmeztetném.

De mivel egyenesen hozzánk intéztetett a kérdés, a köteles udvariasság kényszerít, hogy pár szóval megkíséreljem vázolni, mit tartok a liberálizmus lényegének.

A liberálizmust magyarul szabadelvűségnek mondjuk, — tehát nyilvánvaló, hogy nem érthetünk alatta sem zsarnokságot, sem elvtelenséget. Nem lehetek liberális, ha a véleményemet rá akarom erőszakolni másokra, de épen úgy nem, ha véleményem diadalára nem is töreksem. Nem lehetek liberális, ha csalatkozhatatlannak képzelem magamat, de akkor sem, ha nincs meggyőződésem. Nem lehetek liberális, ha a meglevőt, a megállapítottat, az elfogadottat erőszakosan fenntartani, vagy erőszakosan felforgatni akarom, — de akkor sem, ha nem törődöm azzal, hogy marad-e minden megkövülten, vagy egyszerre kiesik a világ feneke. Szóval, nem lehetek liberális, ha mindent kárhözatosnak tartok, amivel egyet nem értek és nem lehetek liberális, ha nekem minden mindegy.

A liberálizmus, felfogásom szerint, a türelmetlenség és elfogultság hiányára törekvés. Még azt sem merem mondani, hogy türelem és elfogulatlanság, mert ezek kivételes nagy erények. De aki *törekszik* ezeknek az erényeknek birtokára, ezeket választja életelvűl, már arról elismerem, hogy liberális.

Ehez képest nem lehet kétféle, vagy többféle liberálizmus, épen úgy, amint nem lehet kétféle, vagy többféle becsület. Az államban sem lehet más a liberálizmus, mint az egyházban és aki azt mondja, hogy az államban legyünk liberálisak, de az egyházban nem, az nem igazán liberális, csak — bizonyára jöhíszemüleg — annak mondja magát. Hiszen a liberálizmus nem bunda, amit felvehetek, vagy levethetek, aszerint, amint fázom, vagy melegem van, hanem világnézet, amit, ha megvan, minden vonatkozásban érvényesítek.

Hogy egy társadalmi alakulatnak (—sőt igaz, akár csak egy egyszerű egyesületnek is —) nem szabad a liberálizmust úgy értelmezni, hogy „minden mind-egy” és tehát nem szabad a saját létalapjainak megtámadását közömbösen nézni: afelől annak, ki a liberálizmus mivoltával tisztában van, nem lehet kétsége. E tekintetben nem különbség, hogy a szóban forgó társadalmi alakulat állam-e, vagy egyház, vagy valami más. Mert például az olyan államot, amelyik megengedné, hogy fundamentumát akadálytalanul felforgassák, nem magasztalnók liberális-képen. De viszont az sem lehet kétséges, hogy semmi-féle társadalmi alakulat — sem állam, sem egyház — nem tarthat számot a liberális jelzőre, ha a maga által elfogadott, bármily alapvető tétélektől különböző minden véleményt zsarnokilag elnyomni akar.

Egyáltalán akár egyes ember, akár társas alakulat, csak akkor liberális, ha a maga elveinek diadalra jutásáért lankadatlanul dolgozik, de *mindig csak a meggyőződés békés fegyverével*. Aki bunkós bottal, vagy orgyilokkal akarja a maga diadalát elősegíteni, aki a más véleményen levőket legalább is ostobáknak, ha nem rosszakaratúaknak hirdeti, aki személyek ellen küzd s véleményeket személyeken át kíván diszkreditálni, — azt én szabadelvűnek el nem ismerem, harsogjon bár véres szájjal bármily szabad nézeteket.

Szabadelvűnek lenni se nem szégyen, se nem dicsőség. Nincs benne semmi rossz, ha valaki nem az, sőt nálunk magyaroknál még az sem mondható rosszakaratú képmutatásnak, ha valaki annak mondja magát, holott nem az.

Én minden erőmmel igyekszem szabadelvű lenni s a szabadelvűség minden következtését magamra kötelezőül levonni. Azért velem — hacsak a kérdést személyi t érre nem viszik — összetűzni nem is lehet.

Egyébként pedig azt hiszem, nem az a fontos, hogyan fejtjük ki ez, vagy amaz ige értelmét, hanem az, hogy bízunk egymás jóhiszeműségében s ne egymás ellen, hanem a közös ellenség ellen harcoljunk.

Kun Béla.

Reverenda.

„Tempora mutantur et nos mutamur in illis.“
Eme szavakkal jellemezem a már divatból kiment reverenda viselést a református papoknál. Változtak az idők és abban megváltozott a papi nemzedék nagyobbjainak és világi urainknak is a nézete a reverendának a papok általi viseléséről. Pereátot kiáltottak e tiszteletre méltó papi formaruha; holott ez volt minden keresztyén vallásfelekezethél; tehát minálunk reformátusoknál is a papi formaruha, de nálunk a palástartal együtt, most már az előbbi nem az.

Nem tudom az érveket, melyek a zsinaton felhozattak ellene s eltörölték, helyébe pedig magyaros öltözet viselését határozták el. Csak sejtem. Az volt a cél, hogy az úgynevezett magyar vallás papjainak külsőben, ruházatán is kitüntetve, demonstrálva legyen magyar voltuk, a magyar valláshoz tartozásuk.

Én ugyan semmiféle okot nem találhatok elfogadhatónak arra nézve, hogy a reverendaviselés eltiltassék a református papoktól. Olyan papi formaruhát mást, mint a reverenda, nem lehet találni. Talán csak az nem ok arra, hogy a róm. kath., görög kath. és gör. kel. papok reverendában járnak és hogy ezektől meg legyünk különböztetve, a már majdnem 4 évszázadon át a reformátusok által

viselt formaruha viselését, a reverendát, örökre száműzzük a református papokról?

Ha reverendában járnak a református papok, nem nézi, nem gondolja őket senki kath., papnak, mert ennek se bajusza, se szakálla. A református papoknak pedig vagy csak bajusza van, vagy bajusza és szakála is. Nem volt, nem is lehetett semmi fontos ok tehát arra, hogy nálunk a reverendaviselés eltiltassék és helyébe magyaros öltözet, újmódi atilla jöjjön. A reverendát viselőről mindenki tudja, hogy pap. A magyaros szabású atilláról, melynek szabása oly sokféle, hogy az ilyen öltözetekben lévő más-más egyházkerületi papok, ha egymással találkoznak, míg be nem mutatják egymásnak magukat, nem ismerhetik meg egymást, mint kollegák. Hányféle szabású papi öltözetben jelennek meg az országos református lelkészi értekezleten paptársaink, ki tudná megmondani?

A reverendáról egyéb jelek mellett, melyen gombkötő által kötött fekete kerekgombok voltak, megismerni minden református lelkészt. És hogy még jobban megismertető jele legyen a református lelkésznek, nem lehetne-e a reverendára olyan helyre, hol az a szívet fedi, egy csillagot tenni, olyan szövethől, mint a reverenda, vagy kék szövethől, hogy az jobban lásson, a kék szín ábrázolván az eget, a csillag a betlehem csillagot. Ez a jelkép, ha a reverenda nálunk újból papi formaruha lenne, nagyon is a reverendára illenék és megkülönböztető jel volna más vallású papoktól. Lehetne ugyan csillagot tenni a reverenda átkötőjére elől, középen.

Míg reverendát viseltek a református papok, nagyobb tiszteletben részesültek. Saját szememmel láttam sokszor gyermek koromban, hogy ha apám reverendában végig ment az utcán, a házak előtti padokon ülő emberek és asszonyok, ifjak és a lányok felkeltek és mintegy khórusban köszöntek apámnak, a női nem pedig kézcsokra járult apámhoz a gyerekekkel. Hol van ez meg most? Kevés helyt és ott is egyesek részéről. A reverenda tiszteletet adott a papnak hajdan, ezt adna most is, nagyobb tiszteletet, mint a zsinat által előírt s kötelezővé tett formaruha, az újmódi zsinóros atilla, mely egy kissé világias, nem oly egyházias, mint a reverenda.

A reverendát ugyan némely paptársaink itt-ott most is viselik. Úrvacsoraosztások alkalmával, temetések, esketések és keresztelesek alkalmával, fel-fel-veszik e régi papi formaruhát. És talán csak nem lenne nekik büntetésök azért, mert azt viselik, ha történetesen ezért valaki feljelené őket.

A híveknek ugyan jobban tetszenék, ha most is reverendában szolgálnának a papok. Nekem már mondták híveim pappá megválasztásom után, hogy miért nem reverendában osztom ki az úrvacso-

ráját, mikor őket felvilágosítottam, azt mondták: nem jól tették, akik olyat határoztak.

Minden csekélynek látszó, de vallásos színezetű dolog elhagyása a vallásosság kárára van. A vallásra vonatkozó némely újítások, bármily csekélyek legyenek is azok, népiünknel megbotránkozást szoktak szülni, melyek után a vallásosság terén több léleknel hanyatlás áll be. Igaz, hogy ha olyan újítások tétetnek, melyekről gondolja, hogy azok a vallásosságot mozdítják elő, annak örül. Ilyen eset pl. a Bibliának a templombani olvasása és magyarázása.

A reverendának, mint papi formaruhának, az említett okokból is visszaállítását óhajtom.

Ergo ego reverendam restituendam esse censeo.

Véavári.

Irodalmi szemle

Protestáns árvaházi képes naptár 1917. Szerkesztik: Szaboleska Mihály és Raffay Sándor. Az évenként beköszöntő kedves vendég most is tele marokkal szórja a vonzó és tanulságos olvasmányokat, melyek közül kiválik a reformáció jubileuma alkalmából Lutherrel foglalkozó hosszabb cikk. Nagyjaink közül a Scholtz Gusztáv, Ádám Kálmán, Takács József, Némethy Károly, Görgei Arthur és Eötvös Károly arcképeit látjuk a naptárban.

Nemes ösvényeken. A magyar ifjúság számára szerkesztette Raffay Sándor. Budapest 1917. A Magyar Prot. Irodalmi Társaság kiadása. Ára tetszetős kiállítású kötésben 5 korona. Addig is, míg a képekkel bőven illusztrált eme kiadvány ismertetésével részletesebben foglalkozunk, kiadójára, szerkesztőjére és szerzőire tekintettel, karácsonyi és újévi ajándéknak, bizodalommal ajánljuk az érdeklődő körök pártfogó figyelmébe.

A **Könyvújság.** 5. számában legelől Fizély Ö. ismerteti Otto Rudolf breslaueri theol. tanár Kant és Jaurés ideái nyomán írott vallásbölcseleti munkáját. Azután — sz és Sz. L., meg sz. l. jelzéssel Szimonidesz L. mutat be néhány újabb kiadványt, kritikai észrevételek kíséretében. Az Új könyvek jegyzéke a szükséglethez mérten van egybeállítva. Ez az egyre gyarapodó vállalat július és augusztus hónapok kivételével minden hó 15-én és 30-án jelenik meg és előfizetési ára egy évre tíz korona.

Halottaink

Puky István, debreczeni főgimnáziumunk VIII. osztályos tanulója folyó hó 17-én csendesen elhunyt. Temetése 19-én délelőtt volt őszinte részvét mellett.

Vásárhelyi József kolozsvári püspöki titkár életének 24. évében Kolozsvárott elhunyt. A nagy készütségű ifjú páratlan buzgósággal, nemes becs-

vággyal és szép reményeket keltő munkássággal foglódott hivatása körében, minek folytán az ő korai halála egyházi irodalmunkra s általában egyházunkra nézve igen érzékeny veszteséget jelent.

Szitha József szamosbecsi lelkipásztortársunk folyó évi november hó 28-án életének 41., házasságának 13., lelkipásztorkodásának 15. évében hosszas szenvedés után elhunyt. Temetése november hó 30-án volt nagy részvét mellett.

Papp Ilke, néhai Papp László barátunk hét éves kis árvája folyó hó 13-án Nagyszalontán meghalt, temetése 15-én volt. A minden vizsgáztatások Atyja adjon erőt a kétszeresen sujtolt özvegynek a megpróbáltatások elviselésére.

Halottaink emlékezte legyen áldott.

Különfélék

Olvasóinknak boldog és idvességés karácsony ünnepet kívánunk.

Olvasó'nkhoz. Isten segítségével eltöltötünk egy esztendő a Debreczeni Protestáns Lap életében. Olvasóközönségünk dolga megítélni, hogy tettünk-e s ha igen: mekkora szolgálatot munkánkkal a protestantizmus és közelebbről református egyházunk ügyének. Lehet, hogy nagyon csekély értékű a munkánk s lehet, hogy hiábavaló volt a vállalkozásunk. De abban bizonyosak vagyunk, hogy tárgyilagosságra törekvésünk, a személyi kérdések mellőzése s a minden írásunkban használt nyugodt, higgadt modor megnyerte a tetszését egyházunk számos olyan előkelő tagjának, kik egyházi sajtónkat épen ezek hiánya miatt kifogásolták. A megkezdett úton: az egyházi buzgóság, szeretetteljes békesség és magunk meggyőződésének higgadt képvisellete útján akarunk járni ezentúl is és erre kérjük olvasóink támogatását. Sajnos, a minden téren fellépő drágaság lehetetlenné teszi, hogy lapunk továbbra is az eddigi terjedelemben jelenhessen meg. A városi nyomdával fennállt igen kedvező szerződésünk a folyó év végével lejár s a nyomda jövő évtől kezdve csak jelentékenyen magasabb árért állíthatja elő a lapot. Valóban, nem is kívánhatjuk a nyomdától, hogy a hihetetlenül megnőtt árak mellett veszteséggel dolgozzék számunkra. De viszont olvasóközönségünk be fogja látni, hogy akkor, amidőn az eddigi előállítás költsége mellett is csak nekünk sikerült igen nagy takarékoság mellett a pénzügyi egyensúlyt megtalálni, — a változott viszonyok mellett erőnket meghaladó teljesítésre nem vállalkozhatunk. Mindaddig tehát, míg a mostani magas

árak fennmaradnak, kénytelenek vagyunk *lapunk eddigi másfél év terjedelmét egy ívre szállítani le*. Kérjük a kedves olvasókat, hogy ezt megbocsátani és lapunkat szeretetével, bizalmával továbbra is megajándékozni méltóztassék. Hiszen ez az egyetlen jutalom, amiért munkálkodunk.

A király válasza a konvent üdvözlő sürgönyére.
Főtiszteletű és méltóságos Dr. Baltazár Dezső úrnak,
református püspök Budapest.

Ss. Wien, Burg. 817. 84. 10. 40.

Ő császári és apostoli királyi Felsége élénk megelégedéssel fogadta trónra lépése alkalmából a magyar református egyház egyetemes konventjének Méltóságod és társelnöke, Gróf Degenfeld József főgondnok úr ő Méltósága által mélyen átértett, lelkes szavakban kifejezésre juttatott hódolatát. Ő Felsége a magyar református egyház iránt a legmelegebb érdeklődéssel viseltetik. Szíves köszönetét küldi a konventnek hagyományos királyhűsége és ragaszkodása biztosításáért, valamint Ő Felségéért, uralkodásáért s a diadalmas békéért mondott buzgó fohászáért. Legfelsőbb parancsra: Bárány Nagy.

A Magyar Protestáns Irodalmi Társaság Debreczeni Köre folyó hó 16-án magas színvonalú protestáns estélyt rendezett a kollégium dísztermében, amelyet zsúfolásig megtöltött a megértő, intelligens és polgári közönség. A kollégium kezdő és záró remek énekszámain kívül Koncz Aurélné felsőbb leányiskolai igazgatónő előadása: A nőnevelés kérdéséről ragadta meg a hallgatóságot. A tartalmas felolvasást — amelynek vezérfonalául Gyertyánfi Istvánnak a theanói nevelésről írott művei szolgáltak — az illusztris szerző szívesességéből lesz alkalmuk olvasóinknak teljes egészében megismerni. A művészi számot ezúttal Füredi Sándor városi zenedei tanár mesteri hegedűjátéka töltötte ki, amelyet Fábry Irma művésznő kísért precíze zongorán. A közönség nagy gyönyörűséggel élvezte a fényesen sikerült estély tételszámain.

Tisza és a protestánsok. Az u. n. koalíciós korszak volt igazságügyminisztere a nádorhelyettes választás körüli vitában megbotránkozással említette, hogy már felekezeti szempontokat is keresnek a dologba, s íme valamelyik protestáns közlöny olyasmit ír (nem volt módunkban olvasni), hogy Tisza mögött e kérdésben 4 millió protestáns áll. A koalíciós korszak egy másik vezető férfija, a volt vallás- és közoktatásügyi államtitkár, sietett kijelenteni, hogy ő mint jó református, tiltakozik a Tisza nádorhelyettesége kérdésének a protestantizmus ügyévé tétele ellen, mert itt Tiszát nem mint egy felekezet tagját, hanem mint politikust ellenzik. A

volt államtitkár úrnak tökéletes igazsága van s bizonyára amint vannak egyik oldalon olyan protestánsok, kik vezető helyen szívesebben látnák pl. Apponyit, mint Tiszát; vannak a másik oldalon olyan, szintén jó protestánsok, kik inkább óhajtanák az ügyek élén például Khuen-Héderváry, mint az u. n. koalíciós korszak protestáns kitűnőseit. Azonban az is természetes, hogy a protestáns magyaroknak az a része — s szeretjük hinni, ez a többség, — kiknek nem minden véleményét pártpolitikai szempontok irányítják, örömmel és büszkeséggel látja, hogy az országnak bent és kint egyaránt legnagyobb súlyú (még az ellene zúduló indulat mértéke szerint is legnagyobb súlyú) embere a református magyarok közül való.

Az electio a kollégiumban folyó hó 19-én, kedden délután folyt le, a konfirmáció pedig 20-án, délelőtt kilenc órakor volt. Tekintettel a tanuló ifjúság csekély számára, maradt egynehány gyülekezet, ahova nem jutott ünnepkövet.

Protestáns nyomda. A Protestáns Irodalmi Társaság választmánya egy nyomda vállalat létesítése tárgyában értekezletet hívott össze, mely f. hó 15-én d. u. 3 órakor tartatott meg a budapesti református theologia akadémia könyvtári helyiségében. Az értekezleten — melyen dr. Baltazár Dezső püspök elnökölt — sok érdekes és értékes gondolat hangzott el. A nyomda mielőbbi létesítése mellett Kovács J. István érvelt nagy hévvel, míg Antal Géza a három meglévő református nyomdára (ezek közé számítván a tiszántúli egyházkerülettel egvesülés folytán a debreczeni nyomdát is) hívta fel a figyelmet s új nyomda létesítése ellen szólt. Legnagyobb tetszésre Ravasz László gondolata talált, mely szerint nem az a fontos, hogy nyomtatási műhely állítsunk fel, hanem az, hogy a protestantizmus nyomtatási szükségletét és annak miként teljesítését szervezzük. Az értekezlet elnöke tudomásul vette a felszólalásokat s referál róla az Irodalmi Társaság választmányának.

A máramarosszigeti jogakadémia érdekében a konventi ülések alkalmából az egyházkerületi gyűlés határozata értelmében gróf Degenfeld József főgondnok úr és dr. Baltazár Dezső püspök úr vezetésével küldöttség járt gróf Tisza István miniszterelnöknél, Jankovich vallás- és közoktatásügyi, báró Ghillányi földművelésügyi és Teleszky pénzügyminisztereknél; mindenütt megígérték az ügy jóakarató tárgyalását. A küldöttségben az egyházkerület által delegált tagokon kívül részt vettek Máramaros vármegye országgyűlési képviselői is.

A német birodalom katolikusai. Az 1910 december 1-én tartott német népszámlálás alkalmával a római katolikusok száma 23.821,453, a többi felekezet tagjai 41.104,540 en vannak. Újabb hozzávetőleges adatok szerint a katolikusok száma 24.215,032, a többi felekezet pedig 40.724,000 hívőt számlál. E—i K.

Helmecezy József-alapítvány. A szamoskrassói egyház, melyhez áldott emlékezetű: Helmecezy József volt nagybányai egyházmegyei gondnokot számos kötelék fűzte, az ő nevének közöttük leendő megörökítése végett alapítványt létesített oly célból, hogy annak kamatait jó tanuló, szegénysorsú iskolás gyermekek ruházatára fordíthassa. Az alapítvány törzsét azon 220 korona értékű szamoskrassói fogyasztási szövetkezeti üzletrész képezi, melyet a megboldogult nemes lelkű, áldozatkész özvegye, Helmecezy Józsefné sz. Jakó Jolán úrnő adományozott az egyházközségnek s amely a helybeli egyház, szövetkezetek és lelkész adományaival már is 400 koronára emelkedett. Ezen alapítvány alapító-leveleit közelebbi egyházkerületi közgyűlésünk megerősítette, mi pedig jóleső örömmel állapíthatjuk meg, hogy özvegy Helmecezy Józsefné úrnő, szeretett hitvese, poraiban is áldott jelesünk emlékének megörökítése kapcsán, ismételten jelentős áldozatot hozott közegyházunk javára.

Elszámolás és köszönet. Özvegy Kódi Dánielné református vallású, elaggott lelkészözvegy-nő és tehetetlen leánya és unokái felsegélésére a Debreczeni Protestáns Lap folyó évi 41. számában közzétett felhívásom folytán szíveskedtek adakozni: Ádám Kálmán esperes neje (Vezeny) 5 K, az alsóborsodi református lelkészek adományából Bodolay István esperes 27 K, B. Baldácsi-alapból Ragályi G. tornai esperes közvetítésével 38 K, Berey József nagyecsed-i esperes 10 K, Bodolay István mezőcsáti esperes 20 K, Danyi József erdőbényei lelkész 10 K, Dávid József hangácsi lelkész 5 K, Dávidházy János kabai esperes 10 K, Deák Gyula tiszakeszűi földbirtokos 20 K, Dunaszentgyörgyi lelkész 4 K, Elekes Gyula berettyószéplaki s. lelkész 2 K, Enyedy Andor sátoraljaújhelyi lelkész 5 K, Eötvös Ferenc (Makád) 6 K, Eperjessy József (Rimaszombat) 5 K, Fekete Gyula belsöbőcsi lelkész 20 K, Felvinczy Lajos kisigmándi lelkész 20 K, Gróf Festetics Gyuláné (Wildon) 30 K, Gaál Ferenc poroszlói lelkész 10 K, Geyer Henrik cservenkai földbirtokos 20 K, Györffy Balázné gyűjtése (Kecskemét) 46 K, Halász István etyeki lelkész 5 K, Hallgató János (Felsőméra) 10 K, Halmy Miklós bodrogolaszú lelkész 10 K, Harkányi református egyház Szücs Sándor lelkész útján 10 K, Homolya Etelka (Nagyvárad) 4 K, Hörömpő Ferencné, pócsmegyei lelkész neje 4 K, Kis Dániel sárbogárdi lelkész 5 K, Kis József pápai esperes 3 K, Kontra Imre tahitótfalui lelkész 20 K, Korláth Gyuláné fornosai lelkész neje 5 K, Korocz József tiszaberezei lelkész 5 K, Kőrössy György újcsanálói lelkész gyűjtése 7 K, Kósa Zsigmond komlódtótfalui lelkész gyűjtése 5 K, Kovács Ferencné peterdi lelkész neje 10 K, Kozma Lászlóné (Zombor) 5 K, Kun Zoltánné Csillik Margit gyűjtése Gesztely

12 K, Kúr Géza lelkész Kulcsod 2 K, Maller László s.-lelkész (Szöny) 2 K, Nádasdy Benő szentgyörgyvölgyi lelkész 3 K, Nagy Lajos tardonai lelkész 10 K, Németh Károly (Alsok) 2 K, Névtelen (tábori lelkészek) 10 K, Nyomárkay Sándor ungyarádi lelkész 2 K, Orth Ambrusné (Budapest) 20 K, Őri Tamásné, lázári lelkész neje 4 K, Páli Lajos kismányai lelkész 2 K, Paulinyi Károly mezőberényi lelkész 5 K, Pécsi református egyház Nyáry Pál lelkész útján 110 K 80 fill., Rácz Károly tiszapolgári lelkész 2 K, Református lelkész Somogykiliti 2 K, Református s.-lelkész Alsok 2 K, Szabó István geszti lelkész 5 K, G. Szabó Mihály tiszabecsi lelkész 10 K, Székely Ödön hévízgyörki lelkész neje 10 K, Szekeres László padányi lelkész 5 K, Széles Pál óvárii lelkész gyűjtése 5 K, Szikszay András ibrányi lelkész 2 K, Szücs E. (Feketegyarmat) 6 K, Szüts Károly balatonkövesdi lelkész 10 K, Takács Gyula dunaszentgyörgyi községi főjegyző 10 K, Takács Lajosné nagybocskói lelkész neje 10 K, Tiszapolgári református egyház 2 K, Dr. Tomanóczy János hercegszöllősi lelkész 5 K, Tóth Kálmán komjátii lelkész 5 K, Tóth László nagyrévi lelkész 5 K, özv. Tukacs Albertné lelkész özvegye (Márk) 5 K, Újlaki Gáborné lelkész neje (Nagykároly) 6 K, Varga Sándor tábori lelkész 4 K, Vas Mihály gégyényi esperes 10 K, Veress Imre irinyi lelkész 5 K, Dr. Veress István debreczeni tanítóképző-intézeti igazgató gyűjtése 50 K, Zólyomi Sarolta Dunaszentgyörgy 6 K. Amidőn ezeknek a kegyes adományoknak a támogatott özvegy Kódi Dánielné kezeibe átadását jelentem és az ő nevében a jószívű adakozók iránt hálás köszönetet nyilvánítok, egyszersmind a felkérésem szíves és buzgó-ságos figyelembe vételért is illő köszönetemet fejezem ki. Mezőnyék-Ládháza (Borsod vármegye), 1916 december 16. *Eötvös Ferenc* református lelkész.

Pályázati hirdetés.

A tiszadadai református egyház II. számú tanítói állására e lap 50. számában hirdetett pályázat határidejét 1917 január 10-ig meghosszabbítjuk.

Presbyterium.

Pályázat.

A kenderesi református egyház (Jásznagykunszolonok megyében) pályázatot hirdet a II—III-ik vegyes osztályt vezető tanítóságra. Fizetése: két szobából s mellékhelyiségből álló lakás, továbbá megfelelő állami fizetés kiegészítésen kívül 909 korona az egyháztól. Ez összegből a javadalmi jegyzőkönyv szerint 109 koronára a 7 és $\frac{340}{1200}$ hold föld értékelése esik. Köteleesség: az egyházkerületi szabályzat szerint. Pályázhatnak református vallású okleveles férfi tanítók 1917 január 15-ig. Cím: Református Lelkészi Hivatal Kenderes.

Felhívás! A lelkész, tanító és kántor urak figyelmét felhívjuk az Egyházkerületekkel szerződésben levő „Foncière Pesti Biztosító Intézet” mai hirdetésére. Az ott most bevezetett rokkantsági és nyugdíjjáradékkal kapcsolatos életbiztosítás különösen alkalmas a közvetlen, illetve özvegyi nyugdíj pótlására és felette praktikusnak látjuk a rokkantsági járadék szempontjából is, mely szerint a bármi okból bekövetkezett rokkantság esetén — megszűnő a díjak fizetése is, — a biztosított tőke 10°/o-a kerül évenként kiutalásra. Mindennemű megkeresés a debreczeni főügynökség vezetőjéhez intézendő.

Tartalom: Andrassy K., „A neve lesz csodálatos”. Tárcá: Baja M., Karácsonyi ének. — Révész K., Dobozy Mihály tiszántúli főgondnok. — Egyház: Konventi ülés. — Iskola: —f, Az Országos Református Tanáregyesület igazgatósági gyűlése. — Közélet: Kun B., Mi a liberalizmus? — Bélavári, Reverenda. — Irodalmi szemle. — Különfélék. — Melléklet: Hivatalos Értesítő 51—52. sz.

BÉKÉS LAJOS

Debreczen, Piac-utca 46-ik szám

Telefon 304. szám.

Kalap, fehérnemű, úri-divat és szabó üzlet. Készít férfiruhákat, felöltőket a legjobb kivitelben, valamint teljes úri kelen-gyéket mérték után.

Épen most jelent meg

és azonnal megküldhető

LUKÁCSY IMRE

Egyházi beszédek II. kötete.

Az előkelő író eme munkája páratlan fogadtatásban részesült. A tartalom oly gazdag és változatos, hogy áttekintése után bárki megállapíthatja azt, hogy Lukácsy Imre ezúttal is művei színe javát nyújtja. 225 oldal.

Ára füzve K 4-50. Kötve K 6-50.

— Meglepő kedves ujdonság! —

Már megjelent és már kapható:

Templomi szolgálatok

IV. Károly király koronázása alkalmából rendezendő

istentiszteletekre.

Tartalom: 1. Egy nagyobb templomi ima (olyan esetekre, ahol imából álló hálaadó istentisztelet lesz). Angyán János után átdolgozva. — 2. Alkalmi egyházi beszéd (alapige II. Sám. 23. 1—4.). Írta Uray Sándor debreczeni lelkész. — 3. O-év esti ima 1916 dec. 31-re, írta Makay Lajos diakonissza-intézeti lelkész.

Ára: 80 fill. bérmentes küldéssel. A pénz előre beküldendő (lehet bélyegeken is).

Kapható kiadóknál:

Hoffmann és Kronovitz

könyvnyomdája és könyvkiadóhivatala

Debreczen, Ferenc József-ut 49. szám alatt.

Debreczen sz. kir. város Világítási Vállalata

Elvállalja légszesz- és villamos-berendezések elkészítését világítási, erőátviteli, fűtési és főzési célokra. A gáz- és villamos világítás jobb és olcsóbb a petróleumnál. Gázzal sütni és főzni sokkal jobb és félannyiba kerül, mint fával.

Gázfűtésű kandallók és fürdőkályhák minden másnál tisztábbak, kényelmesebbek, biztonságosabbak.

A villamos motor legcélszerűbb és legtakarékosabb hajtóerő a világon.

Szép és olcsó lámpák, csillárok és hozzávaló felszerelések kaphatók.

Elsőrendű pirszén (koks), porosz kőszén.

Fekete kőszén-kátrány fatárgyak és épületek megvédésére.

Első minőségű ammoniak sulphat (legbecsesebb nitrogén-légeny) tartalmú **mütrágya.**

Tetszés szerinti mennyiségben kapható vagy megrendelhető a gyárban, vagy városi üzletünkben

Ferencz József-(Piac-)utca 81. sz. alatt.

Mindennemű felvilágosítással szívesen szolgál: az Igazgatóság.

A légszesz- és villamos gyárat az érdeklődő közönség bármikor megtekintheti.

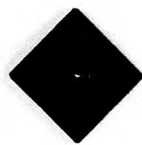
Gyári és igazgatósági telefon 74. Városi üzlet telefon 90.

Alföldi Takarékpénztár

DEBRECZEN, Piac-utca 16. sz.

Alaptőke 2.400,000 korona; tartalékok 1.650,000 korona; betétállomány 15.000,000 korona. ++++++

Érdekközösségben:
a Pesti Magyar Kereskedelmi Bankkal

Üzletágai: Takarékbetétek, Csekkszámok, Váltószámitolás, Törlesztéses és jelzálog kölcsönök, Értékpapírok vétele és eladása, Tőzsdei megbízások, hitellevelek bel- és külföldre. Előleg értékpapírokra és árúkra. — **Saját árúraktár.**

::: Idegen pénznemek vétele és eladása. :::

Safe deposit (magán letétpénztár)

Külföldi átutalások hadifoglyok részére.

Szén-osztály. .....

Affiliált intézet: Kabai Takarékpénztár r.-t. Nádudvari Takarékpénztár r.-t. és Hajdúnánási Gazdasági Bank részvény-társaság.

≡≡≡ **Fióköntézet: VÁMOSPÉRCSEN.** ≡≡≡

HIVATALOS ÉRTESITŐ.

A tiszántúli református egyházker. püspökétől.

8726—1916. szám.

KÖRLEVÉL

a kebelbeli egyházak nagytiszteletű
Lelkipásztoraihoz.

Elköltözött nagy királyunk trónjára másik nagy királyt adott nekünk a királyok királya. Az ifjú király múltja s eddigi rövid uralkodásának tényei s megnyilatkozásai alkalmasak szép s áldásos jövő reményét kelteni bennünk.

A királyok Isten rendeléséből lesznek s az ő áldásából a jó királyok. Istennek tartozunk a hálaadással s a királynak a hűséggel.

Felkérem lelkésztársaimat, hogy a koronázás napján f. évi december hó 30-ikán a politikai és katonai hatóságok és testületek meghívásával hálaadó istentiszteletet méltóztassanak tartani s a hálaadás mellett kérni az Istent, hogy ifjú királyunkat IV. Károly ő felségét bölcsesség, igazság, szeretet lelkével, békeséggel és dicsőséggel, népei hűségével, hű Magyarországá hatalmasságával és boldogságával áldja meg időtlen időkig.

Boldogságos új esztendő kívánása mellett vagyok atyafiságos szeretettel

Debreczen, 1916 december hó 17-én.

Baltazár Dezső.

8197—1916. szám.

Körlevél a nagytiszteletű Esperes urakhoz s a kebelbeli Presbiteriumokhoz.

Tudomásul vétel végett közlöm egyházkerületi közgyűlésünk 336—1916. sz. alatt hozott határozatát :

„Az egyetemes konvent a tiszáninneri egyházkerületnek a nagypénteki perselypénz tárgyában hozott határozata alkalmából 147—1916. sz. határozatával aziránti nyilatkozatra hívja fel az egyházkerületeket, hajlandók-e hozzájárulni ahhoz, hogy a nagypénteki perselypénz a Nagypénteki Református Társaság céljaira engedtesse át.”

Egyházkerületünk megismételvén a 132—1911. kgy. sz. határozatában foglalt elvi álláspontját, mely szerint a perselypénzek felől rendelkezni kizárólag csak az egyházi törvényhozás s ennek keretében a presbiterium van jogosítva,

e kérdésben határozatot nem hoz, illetve az említett két faktoron kívül más testületnek, tehát az egyházkerületeknek ily tárgyú határozati jogát el nem ismeri ; a Nagypénteki Református Társaság támogatását azonban akár a kért, akár más módon a gyülekezetnek megérdemelt támogatásába a legmelegebben ajánlja.

Atyafiságos szeretettel

Debreczen, 1916 december 16.

Dr. Baltazár Dezső
püspök.

A tiszántúli református egyházkerület püspökétől.

8615—1916. szám.

Körlevél a kebelbeli esperesi és lelkészi Karhoz.

A magyar királyi honvédelmi miniszterium Hadsegélyző Hivatala 38.178. sz. alatt folyó december hó 8-án kelt megkeresésében tudomásomra hozta, hogy IV. Károly király Ő Felsege arcképét többféle kivitelben magyar művész eredetije után a legrövidebb időn belül forgalomba kívánja hozni azzal az intencióval, hogy ez a minden igényt kielégítő reproductio országosan hivatalos kiadványnak tekintessék. Felkérem a nagytiszteletű esperesi és lelkészi Kart, hogy az ez idő szerint forgalomba hozott, kizárólag külföldi eredetű királyképek bevásárlásától egyelőre tekintsenek el s gyülekezetük tagjait is intsek tartózkodásra annyival is inkább, mivel a Hadsegélyző Hivatal kiadványai az özvegy- és árva-alapot gyarapító rendeltetéssel művészt és magyart kíván nyújtani.

Atyafiságos szeretettel

Debreczen, 1916 december 16.

Dr. Baltazár Dezső,
püspök.

A tiszántúli református egyházkerület püspökétől.

8204—1916. szám.

**Körlevél a nagytiszteletű esperesi Karhoz,
a kebelbeli Presbiteriumokhoz.**

Tudomásul vétel és miheztartás végett közlöm egyházkerületi közgyűlésünk 360—1916. sz. alatt hozott határozatát a következőkben :

A felsőszabolcsi egyházmegye 87—1916. sz. határozatával a középszabolcsi egyházmegye ama végzése kapcsán, mely az anya- és gyermekvédelem, különösen a gyermekhalandóság csökkentése érdekében tömörülésre hívja fel egyháztársadalmunk minden nemesen érző, emelkedett gondolkozású tagját s napközi otthonok létesítését, ismeretterjesztő előadások és felolvasások tartását sürgeti, a maga részéről is a legmesszebb menő odaadást, a legbuzgóbb közreműködést ajánlja fel; a lelkeseket és tanítókat, általában egyháztársadalmunk művelt tagjait, különösen a nőket, felkéri, hogy a községenként szervezendő helyi bizottságba lépni s az anya- és gyermekvédelemben résztvenni tartsák hazafiúi és emberbaráti nemes kötelességüknek; mely határozatról az egyházkerületi közgyűlést pártolás végett értesíti.

Közgyűlésünk a megnevezett egyházmegyék ily irányú határozatairól helyesléssel és örömmel értesül s az anya- és gyermekvédelem épen napjainkban sokszoros fontosságú ügyét egyházunk minden tagjainak, különösen pedig hivatalosainak azzal ajánlja legbuzgóbb gondjai s tevékenysége tárgyául, hogy a már megindult ily irányú mozgalmat teljes erővel támogatni s ahol még ily mozgalom nem keletkezett volna, azt sürgősen kezdeményezni egyházi és hazafias feladatoknak tekintsék.

Atyafiságos szeretettel

Debreczen, 1916 december 11.

Dr. Baltazár Dezső,
püspök.

8759—1916. szám.

A kebelbeli egyházmegyék nagytiszteletű espereseinek, általok minden egyház lelkipásztoraihoz. Mindenfokú iskola tekintetes Igazgatóságaihoz.

A vallás- és közoktatásügyi miniszter úr folyó évi december hó 18-án 16,661. eln. szám alatt kelt leiratával Ő Felsége koronázása alkalmából a hatósága alá tartozó iskolákra nézve ünnepély tartását rendelte el, s hozzám intézett leiratában arra kért, hogy a mi felekezeti iskoláinkban is hasonló rendelkezéseket tegyek.

Az e tárgyban a tankerületi főigazgatókhoz és tanfelügyelőkhez kiadott miniszteri rendeletet alább azzal közlöm tehát, hogy az azokban elrendeltek a mi felekezeti iskoláinkban is teljes egészében fogantatosítandók lesznek.

Atyafiságos szeretettel és tisztelettel vagyok
Debreczen, 1916 december 20.

Dr. Baltazár Dezső,
püspök.

A vallás- és közoktatásügyi m. kir. minisztertől.
16,668—1916. eln. szám.

Valamennyi tankerületi kir. Főigazgatóságnak, kir. Tanfelügyelőnek és tanfelügyelői kirendeltség Vezetőjének.

Hazánk jövője megkívánja, hogy a most felnövő nemzedék minél mélyebben átérezze és átértse a korszak nevezetes eseményeit. Az ezek iránt melevő nagy érdeklődést kielégítve, a közeli jövő polgárait az állami életben való tudatos részvételre készítjük elő.

E hetekben Ő Felsége IV. Károly királynak trónralépése körül forog az egész nemzet gondolkodása. Az intézetek gondoskodjanak arról, hogy az ifjúság a trónváltozással járó eseményekben ne csak az érdekes külsőségeket, hanem nemzeti életünk új szakaszának felemelő és biztató kezdetét lássa.

Elrendelem: hogy a karácsonyi szünetre távozó ifjúságot figyelmeztetni kell, hogy tartózkodási helyén saját hitfelekezete által tartandó koronázási istentiszteleten vegyen részt, az intézet székhelyéről nem távozó tanulóifjúságot pedig e napon tanítóik, tanáraik vagy hitoktatóik vezetik saját hitfelekezetük istentiszteletére; hogy a koronázás napját követő legközelebbi tanítási napon szünet legyen, illetve tanítás helyett valamennyi iskola, tanintézet ünnepélyt tartson Ő Felsége trónra lépésének örömeire. Foglalkozzanak azokkal a nyilatkozatokkal, melyekből a nemzet uralkodójának lelkét és királyi szándékait ismerheti meg. Az egybegyűlő ifjúság előtt az egész tantestület jelenlétében a testület egyik tagja olvassa fel Ő Felségének népeihez intézett első kiáltványát, ismertesse a szent korona és a koronázás jelentőségét és lefolyását, a növendékek fejlettségéhez mérten magyarázza meg, az érettebb ifjúságnak pedig olvassa is fel a hitlevelet. Esetleg a testület tagjai osztozzanak ebben a munkában. Azután egyik növendék mondja el az ezen alkalomra szóló valamelyik imát a királyért és a hazáért, vagy szavaljon el megfelelő alkalmi költeményt. Az ünnepélyen a Szózatot és a Himnuszt énekeljék el közösen.

A hitlevélnek egyszerű szavakkal való történeti megvilágítása a király és nemzet viszonyát érteti meg az ifjúsággal; Ő Felsége szózatának a legkisebb tanulók előtt is megvilágítható gondolatai ragaszkodást és bizalmat ébresztenek a szívekben. A növendékek érezzék át ezen az ünnepélyen, hogy a nemzetnek és királynak szíve együtt dobban és a nemzet javára tett királyi fogadalmak ébresszenek reményt és szilárd elhatározást arra, hogy az óhajtott boldogabb korszakban virágozzék a hon és békében dicsőséggel éljen a király!

A kir. Főigazgatóság tankerületébe tartozó inté-

zetek igazgatóságait közvetlenül értesítettem ugyan, ennek dacára felhívom a kir. Főigazgatóságot, szíveskedjék gondoskodni arról, hogy az ünnepély a nagy nap jelentőségéhez méltó legyen.

Felhívom Tanfelügyelő urat, hogy erről tanterülete állami, községi és magán elemi-, gazdasági ismétlő-, iparos- és kereskedő tanonciskoláinak igazgatóit, tanítóit értesítse és gondoskodjék arról, hogy az ünnepély minden tekintetben méltó módon tartsák meg.

Budapest, 1916. évi december hó 18.

Jankovich.

8193—1916.

Nagytiszteletű Esperes úr!

Egyházkerületi közgyűlésünk 1916 november 22. napján 296. sz. alatt hozott határozatával a dr. Baksa Lajos elhunytával megüresedett egyházkerületi főjegyzői állásra a szavazást elrendelvé, felkérem Nagytiszteletet, hogy a szavazás megajtására az egyházközségeket felhívni, s az összegyűjtött szavazatokat 1917 február hó 1-ig hivatalomhoz felterjeszteni méltóztassék.

Atyafiságos szeretettel:

Debreczen, 1916 december hó 16-án.

Dr. Baltazár Dezső,
püspök.

UJDONSÁG!

Hol van megírva?

Segédkönyv ismertebb bibliai helyek megtalálásához. **Bibliai egyezményes szövegtár.** Többek közreműködésével

készítette: **Dohányos János.**

Ára: 3 korona 80 fillér.

A Mester jelleme!

Vezérfonal bibliai tanulmányozó körök és magánosok számára.

Írta: *Fosdick E. H.* Fordította: *Ifj. Victor J.*

Második kiadás. — Ára 2 kor. 50 fillér.

Kaphatók:

Kókai Lajos könyvkereskedőnél

Budapest, IV., Kamermayer Károly-utca 3. sz.
Kérem az összeget postautalványon előre beküldeni,
portó 30 fillér.

A református egyházkerületekkel szerződéses viszonyban levő

Fonciére Pesti Biztosító Intézet debreczeni főügynöksége

ajánlja a református lelkészek, tanárok, tanítók, kántorok és más egyházi alkalmazottak részére most bevezetett új **NYUGD. JBIZTOS. TÁSI** üzletágát.

Eme új biztosítás főbb előnyei:

1. A biztosított tőkét kifizetjük, ha a biztosított a kikötött tartamon belül bármikor meghal, még pedig **azonnal**, vagy elérés esetében a tartam lejártával.

2. Ha a biztosított fél a tartamon belül, de legkorábban a biztosítás megkötésétől számított egy év múlva teljesen munkaképtelenné válik; megszűnik a további díj fizetés és azonkívül a biztosított tőke 10%-át, mint rokkantsági járadékok élvezi a biztosítási tartam lejártáig, amikor aztán a tőkét is kifizetjük.

3. Ha a biztosított a lejáratkor nem veszi fel a tőkét, ehelyett élethossziglani járadékot élvezhet s ha neje öt túléli, az özvegy az elhalálozás napjától kezdve ugyancsak élethossziglani járadékot kap, mely az elhalt férj élvezett járadékának 50%-át teszi ki.

4. Ha a biztosított a tartamon belül meghal s az özvegy nem veszi fel a biztosított összeget, e helyett a 3. pontban jelzett járadékot élvezheti.

Ezen az alapon pl. egy 25 éves egyén 65 éves korára 10,000 korona tőke után évi 265 kor. 80 f. díjat fizetne, 1000 K rokkantsági-, 1270 K nyugdíj- és 635 K özvegy-járadékkal.

Díjtételek járadékkal és rokkantsággal combinált vegyes tőkebiztosítás után halálesetben azonnal, vagy elérésére 65 éves korban fizetendő 10,000 K tőke után:

Belépési kor	Fizetendő évi díj	Ha a fél a tartamon belül teljesen munkaképtelen, kap évi járadékot	Ha a fél 65 éves korában nem veszi fel a biztosított tőkét, kap élethossziglani évi járadékot	Az özvegy kap élethossziglani évjáradékot
25	265 K 80 f.	1000 K.	1270 K.	635 K.
30	317 K 30 f.	1000 K.	1280 K.	640 K.
35	398 K 80 f.	1000 K.	1270 K.	635 K.
40	510 K 90 f.	1000 K.	1260 K.	630 K.
45	671 K 70 f.	1000 K.	1230 K.	615 K.

Bővebb felvilágosítással és nyomtatvánnyal készséggel szolgál a debreczeni főügynökség vezetője:

CSABAI ARTUR.

Legkedveltebb Haborús Imádságos Könyv.

Rövid idő alatt 10-ik bővített kiadásban jelent meg
SZOLNOKY GERZSON

Haborús Idők Imádságos Könyve

hadbavonultak s azok családjai számára.

A gyönyörű költői szép nyelven, mélységes áhitattal, rendkívül körültekintő gondossággal megírt imádságos könyv messze, magasan kiemelkedik minden eddigelé megjelent ilyen irányú munkák felett és megnyugtatóan elégti ki minden irányban a kívánalmakat.

Tartalmaz:

A haború minden viszonyára alkalmas 14 hétköznapi és vasárnapi, 16 Hadbavonultak, 25 Hadbavonultakért mondandó imádságot, 9 hadbavonultak elhalt hozzátartozóiért és elesett hadbavonultakért mondandó imádságot, zsoltárok és dicséreteket.

Tisztelettel kérjük a nagytiszteletű lelkészi kart, hogy ezen kiváló és hűzgapótló tankönyvre a hívek figyelmét felhívni kegyeskedjenek.

A most már kibővített 176 oldalra terjedő 12 1/2 x 8 cm. nagyságú, zebbe tehető imádságos könyvnek bolti ára díszes vászonkötésben 1 korona 20 fillér, 10 drb vételnél 96 fillér, 25 drb vételnél 90 fillér, 50 drb vételnél 84 fillér, 100 drb vételnél 78 fillér, 500 drb vételnél 72 fillér, 1000 drb vételnél 66 fillér. Portóra, egyes példányok megrendelésénél, ha a pénz előre küldetik, 10 f. küldendő. Megrendelhető:

HEGEDÜS és SANDOR
KÖNYVKIADÓHIVATALÁBAN, DEBRECZEN.

Lelkész és vallástanár, tanár és tanító urak rendelkezésükre és terjesszék a hívek és a tanítványaik között az

ÉBRESZTŐ

képes keresztyén szépirodalmi, családi és ifjúsági havi folyóiratot.

Szerkeszti:

Megyericsy Béla.

Előfizetési díja egy évre 4 kor. Az **Ébresztőnek** minden keresztyén családnak és minden keresztyén ifjúhoz el kell jutnia, hogy a nemes szépirodalom szárnyain minden olvasójának lelkébe bevigye a keresztyén magyar nemzet hatalmas gondolatát.

Előfizetéseket elfogad és mutatványszámot ingyen küld a kiadóhivatal:

Budapest, VIII., Főherceg Sándor-utca 28.

Pontos és legjobb

Órák

5 évi jótállás mellett!

Egyházi szentedények,

úrvacsorai kelyhek, osztó-tányérok és borkancsok, keresztelő-kannák és medencék, ékszeres, evő-

Arjegyzik 2000 rajza ingyen és bermentve! Pontos kiszolgálás! Jutányos árak

készletek valódi 13 próbás ezüstartól és I. rendű alpacc-ezüstartól, jubileuml díszárgyak részletfizetésre is! Javításokra és vidéki megrendésekre különös gondot fordítok

Polgár Kálmán

műorás és ékszerész, a ref. egyházak szállítója
BUDAPEST, VI., Teréz-körút 5., I. emelet.

A „HANGYA”

a Magyar Gazdaszövetség fogyasztási és értékesítő szövetkezete bármely községbe költségmentesen küldi ki megbízottját, ahol fogyasztási és értékesítő szövetkezetet akarnak szervezni. Mielőtt a mozgalmat megindítanák, forduljanak a kezdeményezők útbaigazításért a „Hangya” igazgatóságához: Budapest, IX. Közraktár-utca 34. sz. A „Hangya” kötelekében az 1915. év végén 1300 fogyasztási szövetkezet működött, amelyek összfordalma 60.000.000 korona volt.

Földművelő népünk erkölcsi emelkedésének és vagyoni gyarapodásának legbiztosabb eszköze a gazdasági szervezkedés. A termelés fejlesztése, az értékesítés kedvezőbbé tétele, a háztartási és gazdasági szükségletek jutányosabb beszerzése csak fogyasztási és értékesítő szövetkezetek útján érhető el.